

NYNAZISME

- ET GYMNASIEFAGLIGT UNDERVISNINGSMATERIALE

INDHOLD:

Indledning	2
Om filmene	4
Dansk	6
Engelsk	7
Historie	8
Psykologi	11
Religion	14
Samfundsfag	16
AT (Almen studieforberedelse/STX)	18
KS (Kultur- og samfundsfagsgruppe/HF)	20
Find yderligere inspiration til din undervisning	22

Det Danske Filminstitut og Dansk Institut for Internationale Studier © 2010

DFI

DET DANSKE FILMINSTITUT
WWW.DFI.DK/FILMISKOLEN

Folkedrab.dk

Dansk Institut for Internationale Studier
Holocaust og folkedrab

INDLEDNING

Hvorfor er det overhovedet relevant at beskæftige sig med nynazismen? Nogle vil mene, at nynazismen skal ties ihjel, da den er ubetydelig, og tilhængerne blot er nogle få afsporede unge mænd med smag for ondskab. Det er imidlertid at kaste ansvaret fra sig blot at bagatellisere og dæmonisere nynazisterne: nynazisme bør diskuteres og eksponeres frem for at blive gemt væk.

Ideologisk set er nynazismen en videreførelse af den nazisme, der forud for og under 2. Verdenskrig systematisk udryddede seks millioner jøder og andre mennesker, der ikke var ønskede i den nazistiske ideologi. De færreste kan i dag forestille sig en egentlig renæssance for nazismen, men ikke desto mindre lever ideologien stadig. Selv om tilslutningen er yderst begrænset i lande som Danmark, er der alligevel mennesker i demokratiske lande, som tiltrækkes af nynazismen.

Der foregår et internationalt samarbejde imellem nynazister på tværs af landegrænser, hvilket på sigt måske kan resultere i en større gennemslagskraft. Samtidig oplever højre-ekstremistiske partier med mere eller mindre nynazistisk tilknytning i stigende grad en vis succes i flere demokratiske lande. Og dertil kommer, at nynazismens racistiske arvegods synes at have en folkelig gennemslagskraft i europæiske lande, hvor fjendebilleder og "os og dem"-problematikker trives.

Om dette materiale

Dette undervisningsmateriale er lavet i samarbejde mellem DIIS, Holocaust og folkedrab og Det Danske Filminstitut. En af baggrundene er, at DIIS i januar 2010 lancerede en ny undervisningswebseite om Holocaust-benægtelse – www.holocaust.dk. DIIS og DFI har valgt at sætte fokus på nynazisme – både for at belyse, hvordan Holocaust-benægtelse og nynazisme hænger sammen, men også for at give et bredere billede af, hvad nynazisme som fænomen er.

Materialet knytter sig til tre film, som hver giver et bud på nynazismens væsen. Det er oplagt at inddrage både film og tema i en række fag på de gymnasiale uddannelser, ligesom en flerfaglig tilgang vil være oplagt. I materialet er der eksempler på, hvordan forskellige fag kan arbejde med filmene, ligesom der bliver givet inspiration til et tværfagligt forløb i AT på STX. og et fællesfagligt forløb i KS (Kultur- og samfundsfaggruppe – historie, religion og samfundsfag) på hf.

Materialet kan med fordel benyttes i forbindelse med undervisning i temaet for Auschwitz-dag 2011, "Kampen om erindringen", hvor nynazismens fornægtelse af fortidens forbrydelser eller forherligelse af disse er bud på, hvordan der strides om historieerindringen, Se fx www.folkekrab.dk/a-dag2011.

Denne lærervejledning indledes med en kort præsentation af de tre film og er herefter opdelt efter fag, hvorunder forskellige fagrelevante emner introduceres. Bemærk, at de enkelte emner kan være relevante for flere forskellige fag.

Skaf filmene

Spillefilmene "American History X" og "The Believer" er udgivet på DVD herhjemme og kan skaffes i almindelig handel. Mht. reglerne omkring visning af film i skolen kan man læse mere på Kulturministeriets hjemmeside: <http://kum.dk/Infokiosk/Film>.

Dokumentarfilmen "Hvad rager det mig" distribueres af DFI og kan ses i DVD-kvalitet på www.filmstriben.dk (NB! Kræver abonnement). DFI har tidligere distribueret filmene på DVD, og den kan muligvis skaffes via Center for Undervisningsmidler eller folkebiblioteket.

Om forfatteren

Dette materiale er udviklet af Morten Severin, pædagogisk inspektør og gymnasielærer i historie og idræt ved Vesthimmerlands Gymnasium & HF i Aars.

Morten har igennem flere år undervist i folkedrabs- og menneskerettighedsrelaterede emner og er en af initiativtagerne til tonede historieklasser omkring antisemitisme og folkedrab. I forbindelse med lærervejledningen skyldes en stor tak til lærerkollegaerne Pia Hauge, Jens Christensen og Henrik Thomsen for værdifuld inspiration og råd.

Redaktion

Lisbeth Halvorsen (DIIS), Sine Molbæk-Steensig (DIIS) og Flemming Kaspersen (DFI), oktober 2010.

Dansk Institut for Internationale Studier, Holocaust og folkedrab:
www.diis.dk/folkedrab, www.folkedrab.dk og www.holocaust.dk

Det Danske Filminstitut:
www.dfi.dk

OM FILMENE

American History X

Spillefilm, USA, 1998. Instruktion: Tony Kaye. 118 min.

"American History X" er en af de mere bemærkelsesværdige film om nynazisme: en velproduceret og underholdende Hollywood-produktion om et svært og kontroversielt emne, båret af en fremragende præstation af Edward Norton i hovedrollen.

Filmen kredser om had og desperation i et bandehærgede og voldeligt kvarter i Los Angeles. Hovedpersonerne er de to brødre Derek og Danny. Begge er dygtige drenge med gode skoleegenskaber, men begge ender som skinheads i et nynazistisk miljø. Det går galt for storebroder Derek, da faderen bliver dræbt. Efter faderens død forsøger Derek at agere familiens overhoved, men han har selv behov for et forbillede, som han finder i den midaldrende nynazistiske leder, Cameron. Snart er Derek på vej til en lovende karriere inden for den ekstreme bevægelse. Filmen starter med, at Derek begår overlagt mord på to sorte biltyve. Derek slipper med tre års fængsel for uagtsomt manddrab. I fængslet bliver han tæsket, udsat for ydmygende voldtægt og ender med at være jaget vildt. Han reddes imidlertid af sin sorte arbejdskollega i fængslets vaskeri. Et pudsigt venskab opstår, og Derek gør langsomt op med sin nynazistiske fortid.

Efter sin løsladelse modtages Derek som en helt af sin bror og hele det nynazistiske miljø. Selv har han kun et ønske om at kappe båndene til den nynazistiske bevægelse, og han formår også at få lillebroderen Danny til at kvitte nynazismen. Men deres udtræden accepteres ikke af det ekstreme miljø, og det ender med et voldeligt opgør.

"American History X" giver et overbevisende bud på, hvorfor nogle tiltrækkes af nynazismen. Her skal forklaringen findes i socio-økonomiske omstændigheder, hvor unge finder håb i en ekstrem ideologi. I nynazismen møder de et fast gruppefællesskab, hvor fjendebillederne er klare, og symboler er med til at give mening med fællesskabet. Samtidig viser filmen, hvordan demagogiske personligheder i miljøet har let spil overfor identitetssvage og socialt udsatte unge. Filmen er relevant i forløb omkring ekstreme unge og nynazisme. Dels i konkrete fag som engelsk, historie, psykologi og samfundsfag og dels i tværfaglige sammenhænge som AT og KS.

Filmmagasinet EKKO har lavet et undervisningsmateriale til filmen – se <http://www.ekkofilm.dk>.

The Believer

Spillefilm, USA, 2002. Instruktion: Henry Bean. 98 min.

"The Believer" er på overfladen en film, der kan minde noget om "American History X". Begge film handler om unge, intelligente nynazister. Men "The Believer" er mere avanceret i sit syn på ideologi og religion – på flere måder en "sværere" film end "American History X", men også en film der giver mulighed for at komme andre veje rundt omkring nynazisme-temaet.

Filmen er inspireret af virkelige hændelser og handler om en ung og intelligent mand, Danny, som paradoksalt nok er både nynazist, skinhead og jøde. I flashback møder vi Danny som en yderst diskussionslysten og intelligent dreng, der stiller kritiske spørgsmål til den religion, han er født ind i. Danny får ikke de svar, han søger, og konsekvensen bliver, at han vender sig mod egne rødder og jødedommen. Danny opsøger et fascistisk miljø, hvor hans retoriske evner imponerer, om end hans voldsomme jødehad og argumentation for at dræbe jøder er svær at kapere i miljøet.

Danny bliver dybere og dybere involveret i nynazistiske aktioner mod jøder, men samtidig opstår der en splittelse og tvivl i ham. Han må erkende, at han er en del af det jødiske folk og den tro, som han foragter. Sideløbende med den jødiske erkendelse bliver grebet strammet om Dannys tilværelse. Ikke blot er han godt i

gang med at destruere sig selv, men samtidig er en journalist på sporet af hans jødiske baggrund.

”The Believer” er en særdeles intelligent film, der formår at provokere tilskueren. Filmen tager som sådan ikke stilling. Dannys lange monologer fremstår uimodsagte, og da han samtidig bliver fremstillet med en vis sympati og stor karisma, stiller filmen store krav til tilskuerens dømmekraft. Netop derfor giver den mulighed for indholdsrigte diskussioner på de gymnasiale uddannelser. Danny fremstår ikke som en typisk nynazist. Han er en intelligent mand, der blev svigtet af sin tro i teenagealderen, og som konsekvens heraf ender i nynazismen. Filmen sætter fokus på, hvad der er ”samfundets skyld”, og hvad der er et personligt ansvar, når unge havner i et nynazistisk miljø.

Filmen handler meget om tro, og vil derfor være oplagt i religion, men vil i høj grad også kunne inddrages i fag som historie, psykologi og samfundsfag. Samtidig vil filmen kunne bruges i KS som del af et fællesfagligt forløb.

Hvad rager det mig!

Dokumentarfilm, Sverige, 2000. Instruktion: Ylva Floreman. 58 min.

Sverige i 1999. Nynazismen skræmmer det svenske samfund med attentater og mord, og de store svenske dagblade bringer i fællesskab fotos af 62 navngivne nynazister. Midt i dette virvar flytter tre nynazister til den lille skånske by Tomelilla. Hurtigt breder frygten sig blandt lokalbefolkningen, og der indkaldes til borgermøde.

Ylva Floreman, der selv bor i området, beslutter sig for at lave denne dokumentarfilm om, hvad hun betegner som *vores egen rædsel og det vi ikke vil se*. Hun opsøger fem organiserede nynazister mellem 18 og 24 år samt to 16-årige drenge med en forkærlighed for nazisme. Gennem stædig og konfronterende dialog lykkes det Ylva Floreman at opnå en fortrolighed med de unge nynazister og formidle et indblik i deres liv og tanker.

Dokumentarfilmen giver et klart indblik i, hvorfor nogle unge drenge/mænd tiltrækkes af ekstremisme og nynazisme i et samfund, der ellers fremstår som demokratisk og tolerant.

Samtidig giver filmen et fint indblik i nynazismens tankegang og tiltrækningskraft. For de involverede nynazister spiller tatoveringer og nazistiske ikoner en rolle, ligesom fællesskabet og voldsdyrkelsen er med til at give de unge et livsindhold. Antisemitisme og Holocaust-benægtelse spiller kun en lille rolle i filmen, mens det er racismen og voldsdyrkelsen, der er den altoverskyggende bevæggrund for nazismen.

Filmen dæmoniserer ikke de unge nynazister. Tværtimod er der tale om unge drenge/mænd, som nok er havnet i vildfarelse, men som også drømmer om et meningsfuldt liv med arbejde, kæreste og venner. ”Hvad rager det mig!” er en stærk og brugbar dokumentarfilm i de gymnasiale ungdomsuddannelser og kan være med til at belyse, hvorfor nogle unge i et velfungerende vestligt demokrati havner i nynazisme. Er det den nazistiske ideologi eller helt andre aspekter, der er den egentlige drivkraft for de unges dyrkelse af det ekstreme og marginaliserede miljø? Filmen vil også kunne benyttes i en diskussion om, hvad der skal til for at få unge til at kvitte nynazismen. Endvidere vil filmen kunne indgå i komparative studier omkring nazismens udbredelse i Sverige, Danmark og andre lande. Og så vil den være særdeles anvendelig i forløb omkring racisme og fremmedhad. Selv om filmen er fra 2000, er den stadig lige relevant.

”Hvad rager det mig!” vil kunne bruges i fag som dansk, historie, psykologi og samfundsfag, men også i tværfagligt samarbejde mellem udvalgte fag og i AT samt i KS.

Det Danske Filminstitut har lavet et undervisningsmateriale med titlen ”Kulturmøder”, hvor ”Hvad rager det mig!” indgår. Se www.dfi.dk/filmiskolen.

DANSK

INDIVID OG OMVERDEN

Film

"American History X"
 "The Believer"
 "Hvad rager det mig!"

I dansk giver nazisme/nynazisme og de tre film gode muligheder for arbejde med fagets tre dimensioner: Litteratur, sprog (argumentation, retorik) og medier (dokumentar, fiktion, artikler).

Et fokusområde kan være at se på, hvad der får unge mennesker til at tilslutte sig en ekstrem subkultur. I den forbindelse kan der inddrages artikler og plakater med forskellige ekstreme gruppers argumentation og retorik. Særlig opmærksomhed kan rettes mod de fjendebilleder, som formidles, og disse kan så sammenlignes med eksempelvis nazitidens propaganda.

Den unge modstandsmand Morten Niensens digt "Skæbne" kan også inddrages. Digtet handler om *Tykke*, der bliver mobbet i skolen og efterfølgende tager hævn ved at blive nazist. Digtet vil kunne fungere som en introduktion og er kendt af mange elever fra folkeskolen.

Temaet vil også kunne udgøre et AT-forløb sammen med samfundsfag og/eller psykologi.

Diskussionsspørgsmål

- **Hvad får et menneske til at tilslutte sig en ekstrem subkultur som nazismen?**
- **Hvilke retoriske virkemidler bruger filmenes personer til at argumentere for nynazismens berettigelse?**
- **Hvordan adskiller de retoriske virkemidler sig fra hinanden i de tre film?**

Supplerende materiale

Nielsen, Morten: "Skæbne" (bl.a. at finde i "Efterladte digte", som blev udgivet i 1945, året efter Morten Niensens død).

"Propagandaens fjendebilleder", artikel om nazisternes brug af propaganda:
<http://www.folkedrab.dk/sw66459.asp>

"Fascismens billeder", publikation fra Danmarks Radio, 1980 (heri findes eksempler på nazisternes propaganda og fjendebilleder).

Artikel om argumentation generelt med udgangspunkt i Holocaust-benægternes måde at argumentere på: <http://holocaust.dk/sw335.asp>

Dokumentarfilmen "Jøden og arieren" handler om nazisternes brug af filmen som propagandamiddel. Den kan ses på www.filmstriben.dk. Den ene af filmens instruktører, Morten Brask, har desuden skrevet bogen "Jøden og arieren i den nazistiske filmpropaganda" (Borgen, 1995).

ENGELSK

SKINHEADS (NYNAZISME OG HOOLIGANISME)

Film

"American History X"
"Hvad rager det mig!"

I engelsk vil filmene kunne indgå i et tema omkring skinheads. Der kan tages udgangspunkt i National Front og herfra trække udviklingen op til i dag i såvel England som i USA (White Trash & White Power).

Perspektivet kan også udvides til f.eks. at omfatte hooliganisme i et tværfagligt samarbejde med idræt. Skinheads er tæt forbundne med både nynazisme og hooliganisme, og i begge lejre er der tale om et stærkt gruppefællesskab med had, vold og uniformering som væsentlige udtryksformer.

Det vil være oplagt at undersøge, hvorfor unge vælger at blive skinheads, og om det er samme fascinationsværdier, som hersker inden for nynazismen og hooliganismen.

Diskussionsspørgsmål

- **Hvilke ligheder og forskelle er der mellem skinheads, nynazister og hooligans?**
- **Hvordan kan det ekstreme fremstå som et holdepunkt for nogle unge i det senmoderne samfund?**
- **Hvilke konsekvenser har hooliganisme for fodboldklubber og på samfundsniveau?**
- **Er der danske fodboldgrupper, som har supportergrupper, der både omfatter hooligans og nynazister?**
- **Hvordan kan man tackle ekstremisme?**

Supplerende materiale

Allen, Richard: "Skinhead" (engelsk roman fra 1970).

Bundsgaard, Richard & Skov, Oliver: "Hooligan – I'm fuckin lovin it", Columbus, 2007.

"Racist-bøller velkomne", Niels Westberg, Torben Rask Laursen og Kurt Simonsen i Ekstra Bladet, 6. oktober 2008.

"Tæsk giver livet værdi", Kristian Kjær i Berlingske Tidende, den 8. oktober 2006
Engelske spillefilm omkring hooliganisme kan inddrages; f.eks. "The Football Factory" og "Green Street Hooligans".

Dokumentarfilmen "Skinhead USA Soldier" om voldelige og højreekstremistiske skinheads kan ses i forskellige klip på youtube.com

"Skinheads-grupperne tilbage på voldscenen", Michael S. Lund i Avisen.dk, 21. oktober 2006.

"This Is England" – engelsk spillefilm fra 2007 om den britiske skinheadbevægelses forandring fra ikke-racistisk ungdomskultur til højreorienteret modkultur. DFI har lavet et undervisningsmateriale til filmen – se www.dfi.dk/filmiskolen.

HISTORIE

NYNAZISME

Film

"American History X"
 "The Believer"
 "Hvad rager det mig!"

Alle tre film kan indgå i et selvstændigt forløb omkring nynazisme, men emnet kan også relateres til en gennemgang af ideologiernes kamp i det 20. århundrede.

Nynazisme som historisk emne indbyder til forskellige undersøgelsesområder:

For det første er det oplagt at se nærmere på nynazismens udbredelse og udvikling efter 1945 og frem til i dag. Herunder hvorfor nynazismen har større gennemslagskraft i nogle lande. Fokus kan være at sammenligne den sporadiske nynazisme i Danmark med lande som Sverige og Tyskland, hvor bevægelsen står langt stærkere. Kan eksistensen af nynazisme ses som udtryk for en demokratisk krise, og hvilken sammenhæng er der mellem et lands nynazisme og udbredelsen af racisme?

For det andet er det oplagt at undersøge, hvorfor nogle mennesker tiltrækkes af nynazisme, og hvem der især risikerer at havne i ekstremisme. Og i relation hertil: Hvordan kan nynazisme forebygges?

Et tredje undersøgelsesområde er nynazismens fremtrædelsesformer og indflydelse. I filmen "The Believer" knyttes Danny til en gruppe pæne fascister, der har valgt legale metoder som dialog til at få indført det rette styre i USA. Findes der også tilsvarende "pæne" politiske grene af den europæiske nynazisme? I flere europæiske lande har højreradikale partier med klare nationalistiske og racistiske synspunkter haft politisk succes. I hvilken grad er der sammenfald mellem disse partiers politik og den, som nynazisterne står for?

For det fjerde er det oplagt at diskutere, hvordan den eksisterende nynazisme skal tackles. Hver af de tre film har deres forskellige bud på, hvad der kan få nynazister til at kvitte deres nynazistiske tilknytning. Spørgsmålet er imidlertid, hvordan man bekæmper ekstremisme i en større sammenhæng. Nogle lande bruger forbud og straf, andre lande vælger at bruge den offentlige gabestok og hemmelig overvågning, hvor nynazisterne kortlægges og offentliggøres ved fotos og navns nævnelse (jf. "Hvad rager det mig!"). Endelig er der lande, som Danmark, hvor ytringsfriheden vægtes så højt, at kun racismeparagraffen sætter visse grænser for, hvad nynazisterne kan formidle. Her er kampen mod nynazisme først og fremmest lagt i hænderne på folkelige bevægelser, der igennem demonstrationer, information og kampagner gør deres for at begrænse nynazismen.

Som perspektivering til emnet kan der ses nærmere på nynazisternes fjendebilleder. Oftest forbindes de med racisme og antisemitisme, men også politiske modstandere og udvalgte grupper fra egen befolkning bliver chikaneret. I den danske film "Broderskab" (2010) er det bl.a. homoseksuelle, der er lagt for had af nynazisterne. I den forbindelse er det interessant, at nyt had faktisk kan samle gamle fjender. I England har fascister og homoseksuelle således forenet sig i kampen mod islam (Information – 16/06/2010).

Diskussionsspørgsmål

- **Hvem appellerer nynazismen især til og hvorfor?**
- **Hvordan arbejder nynazismen for større indflydelse?**
- **Kan historiske erfaringer og forudsætninger forklare forskellen mellem Sverige og Danmark med hensyn til etnisk tolerance og udbredelsen af nynazisme? (Læs evt. "Fremmedhed og fremmedhad i Danmark" – side 145 for inspiration)**

- **Hvad taler for og imod at forbyde nazismen?**
- **Er det i orden at sætte nynazisterne i offentlig gabestok, som det er sket i Sverige?**
- **Kan nynazisme og anden højreradikalisme udvikle sig til en trussel mod demokratiet?**

Supplerende materiale

Lindboe, Ole: "Nynazismen. Magt eller afmagt", Frydenlund, 2002 (udvalgte afsnit). På www.his2rie.dk er der en hjemmeside til bogen med en materialesamling.

Togeby, Lise: "Fremmedhed og fremmedhad i Danmark", Columbus, 1998, side 136-145

Temaartikler om nynazisme i Information: www.information.dk/emne/nynazisme

"Det ekstreme højres nye kulørte ansigt", Matthew Taylor i Information den 15. juni 2010

Det danske researchkollektiv, REDOX, hvis arbejdsområde er at indsamle viden om den ekstreme højrefløj. Vær dog opmærksom på, at REDOX selv er en politisk forankret organisation med en venstreorienteret dagsorden: www.redox.dk

Den journalistiske svenske researchgruppe, Expo, der undersøger og registrerer svensk aktivitet på den ekstreme højrefløj. www.expo.se

"Intolerance i Europa – Før og nu", hæfte to og tre, DIIS & Anne Frank Huset, 2008: <http://www.folkedrab.dk/sw64804.asp>

HOLOCAUST-BENÆGTELSE

Film

"American History X"

"The Believer"

"Hvad rager det mig!"

Nazisternes folkedrab på over seks millioner jøder, sigøjnere og andre befolkningsgrupper er stadig genstand for historisk forskning. Historie spiller som fag en væsentlig rolle i undersøgelsen og formidlingen af Holocaust.

På trods af overvældende dokumentation af folkedrabet benægter nynazister ofte, at Holocaust har fundet sted. Hvor benægtelsen kun i sporadisk omfang indgår i de tre film, er det en helt anden sag, når den organiserede nynazisme og det ekstreme højre formidler deres Holocaust-benægtelse gennem litteratur og på internettet. Her gøres der systematisk brug af historieforfalskning pakket ind som videnskabelig forskning, og da gruppernes hjemmesider ved første øjekast kan se seriøse og troværdige ud, er der i høj grad brug for kritisk tilgang.

Det er oplagt at arbejde med nynazisternes systematiske Holocaust-benægtelse i forbindelse med historisk metodik og kildekritik, for her er et entydigt og tydeligt eksempel på brug og misbrug af historien.

I forbindelse med emnet kan man se på, hvad historieforfalskning er. Man kan besøge en af benægtersiderne (f.eks. <http://www.holocaust.nu> eller www.ihr.org) for at undersøge, hvordan benægtelsen kommer til udtryk, men først bør eleverne få indblik i, hvordan man er kritisk på internettet (en indføring hertil gives fx i artiklen "Hvordan er man kritisk på nettet?" på <http://holocaust.dk/sw342.asp>).

Det vil også være oplagt at beskæftige sig med Holocaust-benægtelsens historie og se nærmere på, hvorfor der benægtes, af hvem og hvordan (<http://www.holocaust.dk/sw160.asp>).

Et oplagt diskussionsspørgsmål er, hvad man skal stille op med Holocaust-benægtelse. I en række lande er det forbudt og strafbart at benægte Holocaust

(læs fx <http://holocaust.dk/sw352.asp>), mens det er tilladt i andre. Omkring dette diskussionspunkt kan faget med fordel samarbejde med samfundsfag. Fokus fra samfundsfags side kan være at se på konsekvenserne af at forbyde Holocaust-benægtelse. Man kan således undersøge, hvordan forskellige stater har valgt at reagere på benægterne. Dette kan lede til en diskussion af, om ytringsfriheden er eller bør være uden begrænsninger.

På undervisningswebsiden www.holocaust.dk er det muligt at læse en række artikler, der behandler temaet "Holocaust-benægtelse og ytringsfrihed". (<http://holocaust.dk/sw198.asp>)

En perspektivering kan være at se nærmere på den Holocaust-benægtelse, som i de senere år har bredt sig til en række mellemøstlige lande. (<http://holocaust.dk/sw326.asp>)

Diskussionsspørgsmål

- **Redegør for, hvad der kan få folk til at benægte, at et folkedrab har fundet sted?**
- **Hvem benægter Holocaust? Hvorfor og hvordan?**
- **Hvordan er man kritisk på internettet?**
- **Diskutér, om det er muligt at forbygge, at Holocaust-benægtelse og andre konspirationsteorier bliver spredt?**
- **Bør man forbyde Holocaust-benægtelse? Hvorfor / Hvorfor ikke?**

Supplerende materiale

Undervisningswebseite om Holocaust-benægtelse: www.holocaust.dk

Hvad er rigtig historie? <http://holocaust.dk/sw344.asp>

Kampen om historien: <http://holocaust.dk/sw301.asp>

Blum, Jaques og Bøggild, Eva : "Auschwitz og benægtelse".
Undervisningsmateriale, Jepsen og Co., 2006

Blum, Jaques og Bøggild, Eva: Løgnens veje – om benægtelse af Holocaust.
Lindhardt og Ringhof, 2002

Bjerre, Jacob Halvas: "Holocaust", Frydenlund, 2010, side 132-136. Endvidere kan bogens hjemmeside findes på: www.his2rie.dk

PSYKOLOGI

Faget psykologi er meget velegnet til at tydeliggøre forskellige årsager til, at unge – især mænd – tiltrækkes af nynazismen, og at nogle agerer med vold og racisme. Derudover vil faget også kunne belyse gruppens betydning for nynazister samt byde ind på, hvordan man får de ekstreme nazister til at foretage holdningsændringer (jf. "American History X"). Nærværende afsnit om psykologi giver bud på forskellige tilgange og afsluttes med mulige diskussionsspørgsmål og supplerende materiale.

VOLD OG ONDSKAB – ARV ELLER MILJØ?

Film

"American History X"

Filmen indeholder flere scener, der kan analyseres med henblik på, hvorfor nogle indfanges i miljøer med voldelige tendenser. Her vil det også være relevant at se nærmere på gruppens betydning for individet.

I et forsøg på at indkredse, hvem der søger over i nynazistiske grupper, kan man tage fat i den scene, hvor Derek selv siger, at han opsøger letpåvirkelige unge. Hvem er det, ifølge psykologien, og hvad siger faget om, hvem der er i risikozonen, og hvor letpåvirkelige vi er? Her vil eleverne kunne inddrage teori om marginalisering og afvigeridentitet.

Dereks kæreste fortæller overstrømmende, hvor meget gruppen er vokset, og hvorledes den er i gang med en større omorganisering, da han dukker op for at bekendtgøre sin afstandstagen til miljøet. Her kan man drage paralleller til the wave (fx omtalt i "Ondskabens psykologi") og se nærmere på de elementer, som er centrale i etablering af en gruppe (symboler, hilsen, normer, grupperoller, hierarkisk struktur, sanktioner ved normbrud etc.). Hvilken betydning har symbolerne på lillebroderens væg som identitetsmarkører, og hvad viser det, at de bliver taget ned, da Derek er løsladt, og vi ser den bare væg? Hvordan ville vi betragte gruppen, hvis vi fjernede de væsentligste symboler og identitetsmarkører? Arne Sjølund's opregning af en række uformelle standardroller i gruppen vil ligeledes kunne inddrages i analysen af den nazistiske gruppe ("Psykologiens veje" – side 366ff.).

I Dereks tilbagevenden til familien og afstandstagen til den nynazistiske gruppe vil man kunne inddrage roller og rolleforventninger; defineret som forventninger til en person i en bestemt position. Reelt er forventningerne store, men fastlåste for Derek ved hans løsladelse. Man kan sige, at hans muligheder er at indgå i en rolleaccept, rolledistance eller ambivalens ift. den tilskrevne rolle (se fx "Psykologiens veje" – side 361ff.). Hvad vælger han? Derek kæmper mod sine tilskrevne og opnåede roller i forbindelse med opgøret med den nazistiske fortid. Her kan inddrages Goffman, Cooley eller Mead til beskrivelse af den identitetsændring, han gennemgår.

HOLDNINGSÆNDRINGER

Film

"American History X"

Holdningsændringer kommer til udtryk på to vidt forskellige områder i Dereks tilfælde. Dels er der tale om holdningsændring, da han går fra at være en dygtig og flittig skoleelev til at blive en hadsk nynazist, og dels kommer ændringen til udtryk, da han senere gør op med den nynazistiske idéverden. Hvad har betydning for, om et individ enten skifter til en hadsk ideologi eller vælger at gøre op med denne? Hvad får folk til at begå onde handlinger, og hvorfor kan et ellers velfungerende menneske pludselig tilslutte sig en ekstremistisk bevægelse og begå onde handlinger? Her kan man fx tage fat i scenen, hvor Derek forsøger at hverve nye medlemmer, og inddrage Banduras teori om kognitiv omstrukturering (fx beskrevet i "Ondskabens Psykologi").

Hvordan får man en inkarneret nynazist som Derek til at foretage holdningsændringer? En mulig løsning kan anskues ud fra kulturmøder og inddragelse af Allports kontaktteori som et muligt forslag til konfliktløsning mellem rivaliserende grupper. Teorien, der antager, at fordomme og stereotyper primært skabes og opretholdes inden for gruppen, vil kunne bruges i forbindelse med scenen i fængslets vaskekælder, hvor netop den meningsfyldte kontakt i neutrale omgivelser mellem Derek og hans arbejdskollega er udgangspunktet for konfliktløsning. Teorien siger, at netop kontakt bryder fordomme og muliggør venskab. Dog betoner Allport, at personerne skal have samme status, samme interesse i at mødes og i at samarbejde om fælles mål. Dette indebærer, at sporadisk kontakt, som vi ser det i Dereks bopæl og ved spisning samt træning i fængslet, ikke skaber kontakt, men derimod fremmer fjendebiller.

Dokumentarfilmen "Hvad rager det mig!" kan her også inddrages i forbindelse med den insisterende dialog, som instruktøren fører med de unge nynazister, og den scene, hvor en af de unge mænd sammen med kæresten mødes med en mor og hendes datter.

IDENTITETSFORVIRRING

Film

"The Believer"

Med inddragelse af den tysk-amerikanske psykoanalytiker Erik Erikson ("Den nye psykologihåndbog" – side 36-39) kan filmens hovedperson og hans nynazistiske tiltrækning forklares ud fra identitetsproblemer. I ungdomsperioden skal man forholde sig til sin fortid og danne en syntese ud fra sine tidligere erfaringer og sin mulige fremtid. Konsekvensen kan enten være en positiv identitet (at definere sig selv positivt i forhold til det omkringliggende samfund) eller en negativ identitet (identitetsforvirring og modpol til andres forventninger). Sidstnævnte opleves for filmens hovedperson, hvor han i sin identitetssøgen forholder sig til de traditioner og normer, han er placeret i, og som han ikke finder mening i. Selvom de unges frirum tillader rolleafprøvning i forskellige grupperinger, er Dannys søgen over i det ekstreme miljø udtryk for en identitetsforvirring, der muligvis også har rod i manglende mulighed for identifikation med faderen, som vi ser hænge i sofaen. Som Danny, selv påpeger i filmen: "Vi er marginaliserede, deri ligger vores tiltrækningskraft".

At filmen i høj grad handler om Dannys manglende identitetsdannelse indenfor de jødiske traditioner og forskrifter ses bl.a. i scenen, hvor den nazistiske gruppe er ude på ballade i en Kosher-restaurant. Her starter Danny en heftig diskussion med indehaveren om de jødiske spiseforskrifter, som han finder absurde. Her ser vi ham diskutere de jødiske værdier, som han ikke kan finde sig til rette i. Derfor afspejler hans negative identitet et opgør med den manglende logik i de jødiske forskrifter, som han allerede fik øje på i ungdomsperioden.

Filmens hovedperson skal gebærde sig både i en fastlagt jødisk kultur og i det senmoderne samfund, hvorfor Giddens og Riesman ("Den nye psykologihåndbog" – side 161ff) kan inddrages i en analyse af Dannys identitetsproblematik.

I filmens afslutning søger Danny opad i jagten på en referenceramme, ideologi eller tro. Ligeså indikerer filmtitlen, "The Believer", at her er tale om en hovedperson med et behov for at tro på noget. Det ses også i scenen, hvor Danny, i bestræbelserne på at sprænge en synagoge i luften, alligevel udviser stor respekt for toraen.

Danny giver jødedommen skylden for hans manglende mulighed for identitetsdannelse. Han siger, at den moderne verden er en jødisk sygdom. Jøden er en vandrer, hvorfor israelske jøder, ifølge Danny, ikke er rigtige jøder. Den virkelige jøde, som Danny hader, er kosmopolit og baserer sin identitet på bøger og tanker. Netop derfor er der et skisma mellem den nutidige verden, hvor vi stiller spørgsmål ved alt, og jøden, "der søger intetheden". Danny er på sin vis fanget mellem de to. Han har som et intelligent, ungt menneske brug for en referenceramme, værdier og traditioner i identitetsdannelsen. Dette sætter jødedommen grænser for, og netop derfor hader Danny sit eget folkeslag.

Ifølge Erikson er der her tale om en negativ identitet, men efterhånden som filmen skrider frem, får vi – som tilskuere – indblik i Dannys tiltagende afklaringsproces, om end det på ingen måde sikrer en lykkelig afslutning.

GRUPPEN

Film

”The Believer”

I ”The Believer” er der få klip med den nazistisk-orienterede gruppe, men ud fra dem, der er, kan man analysere grupperoller. En mulighed er at standse filmen ved den første præsentation af den nazistiske gruppe og stille spørgsmålet: Hvad skal der til for at danne sammenhold i en gruppe og skabe gruppeidentitet? Eleverne kan i deres besvarelse inddrage Sherif & Sherifs smågruppe-eksperiment – det såkaldte Robbers Cave-eksperiment (”Den nye psykologihåndbog” – side 272-273).

I filmen påpeger hovedpersonen Danny selv, at ligesom jøderne har også nazisterne behov for en ”out-group” for at definere sig som ”in-group”. Danny konstaterer i filmen, at det eneste, nazisterne taler om, er jøder. For at kunne manifestere sig har de således behov for en ”out-group”.

I den forbindelse kan de to andre film inddrages, hvor hovedpersonerne også manifesterer sig ud fra had mod ”de andre”. I relation til gruppeidentitet kan man også se på gruppepres. Under den idømte sensitivitetstræning konfronteres Danny og de andre deltagende nynazister med en gruppe overlevende jøder fra 2. Verdenskrig. De påpeger, at de unge let kan føle sig som helte i et land, hvor alt forløber legende let. Men ved de unge nynazister, hvordan de selv ville reagere under tilværelsen i koncentrationslejrene? Her kan Asches forsøg inddrages ved at se nærmere på, hvad der skal til for at skabe forandringer igennem gruppepres.

Diskussionsspørgsmål til psykologi

- **Hvilke årsager kan der være til, at unge mennesker havner i nynazisme?**
- **Hvilke muligheder har det enkelte menneske eller gruppen for at gøre op med nynazismen?**
- **Hvor finder unge drenge deres maskuline rollemodeller i dag, og hvilke konsekvenser kan fraværet af en faderfigur have for en ung mand?**
- **Hvilke muligheder giver det senmoderne samfund for identitetsdannelse, og er der en større risiko for udbredelse af nynazisme og ekstremisme end førhen?**
- **Hvilken rolle spiller gruppen for nynazister, og er fjendebilleder nødvendige for sammenholdet i en nynazistisk gruppe?**

Supplerende materiale

Brørup, Mogens m.fl.: ”Den nye psykologihåndbog”, 2. udg., Gyldendal, 2003

Kuschel, R. & Zand, F.: ”Ondskabens psykologi”, 2. udg., Frydenlund, 2005

Larsen, Ole Schultz: ”Psykologiens veje”, Systime, 2008

Larsen, Ole Schultz: ”Fem aldre – udvikling fra fødsel til pubertet”, 2. udg., Systime, 2003

”Bølgen – Die Welle” – tysk spillefilm fra 2008 om en skolelærers forsøg med fascisme og gruppedynamik. Det Danske Filminstitut har lavet undervisningsmateriale til filmen – se www.dfi.dk/filmiskolen.

RELIGION

ANTISEMITISME OG JØDEDOM

Film

“The Believer”

Filmen om den unge jøde, der bliver nynazist og jødehader, er særdeles anvendelig i et forløb omkring jødedommen og antisemitisme.

Forløbet kan tilrettelægges som en historisk gennemgang, der kan tage udgangspunkt i dannelsen af den jødiske identitet i fangenskabet i Babylon i 500-tallet før vor tidsregning. Herefter kan man fokusere på jøderne på Jesu tid med processen mod Jesus og evangeliernes antijødiske tendens, oprøret mod romerne og templets ødelæggelse. Det er her også interessant at se, hvordan jøderne fremstilles som gruppe i det Ny Testamente, hvor de beskrives i opposition til tilhængerne af den nye religion, kristendommen. I middelalderen kan der fokuseres på jøder og muslimer i f.eks. Spanien samt de kristnes korstog. Reformationstiden kan anskues med fokus på Luthers antijødiske retorik. Efterfølgende kan der ses nærmere på pogromerne i Østeuropa, Hitlers Tyskland samt efterkrigstidens antisemitisme og nutidens nynazisme.

Men filmen er også anvendelig til et forløb om nutidige religiøse grupperinger i samfundet. Her vil det fx være oplagt at fokusere på jødedommens positionering som en både moderne og tilbageskuende religion med ritualer, der peger tilbage på tiden omkring templets ødelæggelse. Samtidig vil det her være relevant at inddrage minoritetsperspektiver, samt at se på hvilke religiøse eller rituelle træk, der kan findes i andre minoritetsgrupper eller subkulturer – herunder den nynazistiske gruppe.

I forbindelse med undervisning i jødedommen kan filmens fokus på antagelsen om Guds uindskrænkede magt over jøderne og deres offerrolle i verdenshistorien også diskuteres.

Diskussionsspørgsmål

- **Virker det troværdigt, at filmens hovedperson bliver nynazist og jødehader, fordi jødedommen og den jødiske kultur ikke tillod ham at diskutere Guds og jødernes offerrolle som ung skoleelev?**
- **Kan hovedpersonens nynazistiske karriere være et forsøg på at teste den jødiske frygt og tolerance? Hvad skal der til for, at de skrider til handling i stedet for at vende den anden kind til?**
- **Hvorfor mener hovedpersonen, at israelske jøder ikke er rigtige jøder?**
- **Hvordan kan Dannys forandring fra hadsk nynazist til sorgfuld tvivler forklares?**

Supplerende materiale

“Intolerance i Europa – før og nu”, lærervejledning samt hæfte 1,2 og 3. se mere på www.folkedrab.dk/intolerance hvor lærervejledningen kan downloades.

Artikel om antisemitisme fra Holocaust.dk: <http://holocaust.dk/sw732.asp>

Religion.dk's temaside omkring antisemitisme:
<http://www.religion.dk/antisemitisme>

På Holocaust-uddannelse.dk kan der læses mere om antisemitisme igennem historien: <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/antisemitisme.asp>

“Mig og jøderiet” – dansk dokumentarfilm fra 2009 om jødisk identitet. Kan ses på www.filmstriben.dk. Det Danske Filminstitut har lavet en gymnasiefaglig vejledning til filmen – se www.dfi.dk/filmigymnasiet.

SAMFUNDSFAG

I forhold til de tre film og emnet nynazisme er det først og fremmest kernestoffet: Identitetsdannelse og kulturmøde / kulturbegrebet, der kommer i spil. Men også andre kernestofområder kan inddrages.

KULTURBEGREBET OG INTEGRATIONSSTRATEGIER

Film

"American History X"
 "The Believer"
 "Hvad rager det mig!"

Forskelligartede kulturer har altid i større eller mindre grad haft problemer med sameksistens. Fokus med hensyn til kulturbegrebet kan være fordommene mod jøderne i form af antisemitisme ("The Believer"), sorte amerikanere og asiater ("American History X") eller indvandrere med anden hudfarve ("Hvad rager det mig!"). Det kan være de sociologiske/ psykologiske teorier (eksempelvis Adorno i "Ind i sociologien"), der forsøger at forklare, hvorfor nogle personlighedstyper er tilbøjelige til at opfatte fordomme som virkelighed og reagerer aktivt på dem.

Nürnberglovene fra 1935 er et eksempel på, hvordan segregationsstrategien blev anvendt på den jødiske minoritet i Tyskland. Her vil det være oplagt at gennemgå kernestoffet om de forskellige integrationsstrategier (smeltedigel, integration, pluralistisk integration, assimilation og segregation – i "Sociologisk SET").

I den forbindelse kan der perspektiveres til etnocentrisme og fremmedhad i Danmark og forskellige teorier omkring, hvad der skaber og mindsker etnocentrisme ("Fremmedhed og Fremmedhad i Danmark").

Endvidere kan emnet indgå som et tværfagligt forløb med fx psykologi, hvor der kan inddrages spørgsmål fra emneområdet: Vold og ondskab – arv eller miljø?

IDENTITETSDANNELSE OG SOCIALISATION

Film

"American History X"
 "The Believer"
 "Hvad rager det mig!"

Der findes forskellige teoretiske forklaringsmodeller, som omhandler børn og unges identitetsdannelse, og aggressive unge (nynazister) kan her sættes ind i disse forklaringsmodeller. Erik Eriksons og Sigmund Freuds udviklingsteorier kan gennemgås for at give nogle årsagsforklaringer til nynazisternes fjendtlige adfærd ("Ungdomssociologi").

Emnet kan gennemføres i et samarbejde med psykologi.

GRUPPER OG SUBKULTURER

Film

"American History X"
 "The Believer"
 "Hvad rager det mig!"

Med udgangspunkt i de tre film kan fokus rettes mod at analysere nynazisme og andre ekstreme subkulturer. Massefænomener og forklaringer af gruppeadfærd bør her være i centrum. Nynazismen kan, som fænomen og fascination, forsøges forklaret ved hjælp af forskellige psykologiske og sociologiske teorier, der kredser om begreber som modkultur, gruppeidentitet etc. (se fx "Ungdomssociologi"). Man kan i den forbindelse også se på den tiltagende kommercialisering af den nynazistiske bevægelse.

Emnet vil være oplagt som forlængelse af et generelt forløb om det senmoderne samfund.

IDEOLOGI OG POLITIK

Film

"American History X"

"The Believer"

"Hvad rager det mig!"

I alle tre film formidler de unge deres nynazistiske tankegods. Spørgsmålet er imidlertid, om de unge er sande ideologiske nynazister eller mere lirer postulerende paroler af, fordi de i nynazismen har fundet et ståsted for deres frustrationer og had.

For at kunne give et kvalificeret bud på dette, kan nazismen som ideologi gennemgås (samfunds-opfattelse, menneske- og statssyn – i "Ideologi og politik"). Det vil her være oplagt at lave tekstanalyser af eksempelvis Hitlers taler eller dele af "Mein Kampf". Gennemgangen kan placeres i forlængelse af et forløb om de tre store politiske ideologier (liberalisme, konservatisme og socialisme). Fokus kan være at sammenligne nazismen med de tre store ideologier og/eller fascismen. Der kan trækkes tråde op til den aktuelle nynazisme, hvor eleverne f.eks. kan undersøge udbredelsen af nynazistiske partier og andre højrenationale bevægelser/partier.

Der vil være mulighed for et samarbejde med historie og et forløb i dette fag omkring ideologiernes kamp.

Diskussionsspørgsmål

- **Hvorfor bliver fordomme om andre kulturer opfattet som virkelighed af nogle?**
- **Kan teorier om identitetsdannelse bruges som forklaring på unge nynazisters aggressive og fjendske adfærd?**
- **Hvilken rolle spiller gruppen for de unge nynazister?**
- **Er de tre films hovedpersoner ideologisk overbeviste nynazister, eller skyldes deres fascination i højere grad, at de her har fundet et fællesskab, der giver dem mulighed for at afreagere for deres frustrationer og had?**

Supplerende materiale

"Nazismens Ideologi". Artikel på www.holocaust-uddannelse.dk (<http://holocaust-uddannelse.dk/baggrund/nazismensideologi.asp>)

Gundelach, Peter & Mortensen: "Ind i sociologien", Gyldendal, 1996, side 162-163

Bundgaard, Maria Bruun m.fl.: "Sociologisk SET – en grundbog i sociologi", Systime, 2009, side 117

Togeby, Lise: "Fremmedhed og fremmedhad i Danmark", Columbus, 1998 (udvalgte afsnit)

"Integration er et strukturproblem", Malin Schmidt i Information den 25. juli 2007: <http://www.information.dk/122683>

Christoffersen, Mogens Nygaard m.fl.: "Ungdomssociologi", Columbus, 2006, side 29-32 & 78-83

Lystrup, Hans-Erik: "Ideologi og politik", Systime, 2001, side 151-172

AT (ALMEN STUDIEFORBEREDELSE/STX)

RACEHYGIEJNE OG RACISME (biologi, historie og samfundsfag)

Film

"American History X"
"Hvad rager det mig!"

Filmene giver et billede af nynazisternes racisme og tro på en overlegen hvid race, og de vil derfor kunne indgå i et AT-forløb omkring racehygiejne og racisme. Enten som udgangspunkt for, hvorfra nynazismens racisme og raceteorier stammer, eller som eksempel på, hvordan eugenikken kan misbruges i nutidigt perspektiv.

Nazitysklands folkedrab på millioner af mennesker blev ikke kun forsøgt legitimeret ved hjælp af antisemitismen, men også ved brug af raceteorier omkring den ariske races overlegenhed samt racehygiejne i form af medicinske eksperimenter og medlidenhedsdrab rettet mod særlige befolkningsgrupper som f.eks. handicappede og psykisk syge. Racehygiejne og racisme var ikke Hitlers opfindelse, og netop derfor kan det være interessant at se nærmere på de rødder, som såvel den tyske nazisme som nutidens nynazistiske bevægelse var og er inspireret af.

Her kan man gribe fat i 1800-tallets eugenik med fokus på teoretikere og debattører som Darwin, Galton, Malthus, Mendel og Pearson. Man kan se nærmere på, hvordan deres ideer og opdagelser gav inspiration til 1900-tallets racehygiejniske lovgivning. Ikke kun i Hitlers Tyskland, hvor det mest ekstreme misbrug af eugenikken fandt sted, men også i lande som England, USA og Sverige, der alle var førende med racehygiejniske initiativer. Også Danmark havde i løbet af 1900-tallet en racehygiejnisk politik, der bl.a. omfattede tvangssterilisation af handicappede, som selv sociallovgivningens store fader, K.K. Steincke, var fortaler for.

Efter 2. Verdenskrig kom eugenikken i miskredit, men praktiseres stadig på frivillig basis fx ved screening af fostre for alvorlige sygdomme, ligesom den misbruges til nynazisternes pseudovidenskabelige raceteorier og åbenlyse racisme.

Diskussionsspørgsmål

- **Kan den nazistiske racehygiejne sammenlignes med andre landes politik på området i perioden? Og hvorfor endte det med folkedrab i Tyskland, men ikke i eksempelvis Danmark?**
- **Hvilke biologiske og lægevidenskabelige muligheder ville nazister kunne gøre brug af i dag i forbindelse med racehygiejne, hvis de havde magten?**
- **Kvinder kan i dag få foretaget en vurdering af, om deres foster har eksempelvis Downs Syndrom og herefter tage stilling til, om de vil have en abort. Er dette udtryk for moderne racehygiejne?**

Supplerende materiale

Bjerre, Jacob Halvas: "Holocaust", Frydenlund, 2010, side 38-48 & bogens hjemmeside på: www.his2rie.dk

"Den nazistiske raceideologi", artikel på [folkedrab.dk](http://www.folkedrab.dk)
(<http://www.folkedrab.dk/sw51405.asp>)

Steincke, K.K.: "Fra hele valpladsen". Bind 1: "Meninger og minder", Fremad, side 114-128 & Bind 2: "Også en tilværelse", Fremad, side 56-69

Lene Koch: "Racehygiejne i Danmark 1920-56", 1996, (udvalgte afsnit)

Lene Koch: "Dansk og tysk racehygiejne", Den Jyske Historiker – tema:
Medicinhistorie, nr. 72, 1995, side 56-69

KS (KULTUR- OG SAMFUNDSFAGSGRUPPE/HF)

OMRÅDESTUDIUM: KULTURMØDER OG -SAMMENSTØD

Film

"American History X"

"The Believer"

"Hvad rager det mig!"

Filmene kan indgå i et fællesfagligt forløb omkring kulturmøder og -sammenstød. Vi har altid haft brug for fjendebilleder, og her har antisemitismen haft en fremtrædende rolle gennem historien. "Os og de andre"-problematikken er dog ikke kun begrænset hertil, men omfatter eksempelvis også europæernes forhold til f.eks. muslimer.

Filmen "The Believer" vil være oplagt i relation til den antisemitiske vinkel, hvor religion vil kunne give en introduktion til jødedommen, historie kan belyse antisemitismens udvikling og jøderne som fjendebillede gennem tiderne, mens samfundsfag vil kunne bidrage med en indføring i nazismen som ideologi.

De to andre film vil kunne bruges i et udvidet syn på fremmedhad, idet disse giver indblik i nynazisternes racistiske holdninger over for mennesker med en anden hudfarve. Her vil kunne relateres til danske forhold, hvor historiefaget kan ansueliggøre indvandringens historie, mens samfundsfag kan belyse dem og os ud fra kulturelle mønstre.

En anden koblingsmulighed er "det gode samfund", som man skal beskæftige sig med i KS. Her vil det være relevant at trække USA frem, da netop dette samfund, med "den amerikanske drøm", kandiderer til at være "det gode samfund". Her vil man kunne konfrontere drømmen med den amerikanske virkelighed og – med inddragelse af "American History X" – se nærmere på de mulige konsekvenser for nogle af dem, for hvem idealerne om frihed, velstand og lykke synes illusoriske.

Endelig kan der perspektiveres til staten Israel og dens politik overfor palæstinenserne, og i den henseende diskutere, om netop denne politik er med til at forstærke antisemitiske holdninger.

Diskussionsspørgsmål

- **Hvad vil det sige at være antisemit, og hvordan er antisemitismen kommet til udtryk gennem historien?**
- **Kan man være kritisk overfor Israels politik uden at være antisemitisk?**
- **Hvorfor har vi behov for fjendebilleder, og hvornår bliver de farlige?**
- **Hvilke udfordringer er forbundet med integrationsprocessen af indvandrere i Danmark og hvorfor?**
- **Hvem har ansvaret for, at nogen unge mennesker havner i ekstremisme som nynazismen?**

Supplerende materiale

Nielsen, Henrik Skovgaard: "Korstog og Jihad? Kulturmøder mellem Europa og islam ca. 600 – ca. 2000", 1. udg., 3. oplag, Systime, 2005, side 18-24 – afsnittet: "Forholdet mellem "os og de andre" i historisk perspektiv".

Bundgård, Maria Bruun m.fl.: "Sociologisk set – en grundbog i sociologi", Systime, 2010, side 111-126 – afsnittet: Dem og os – om kulturelle mønstre.

Reimick, Sofie m.fl.: "Kultur og samfund. En grundbog til kultur og samfundsfaggruppen på hf", Systime, 2009, side 142-156 – afsnittet: "USA – det gode samfund?"

"Hvad er antisemitisme?" (<http://holocaust.dk/sw732.asp>) – artikel fra Holocaust.dk, hvori der kort redegøres for, hvad der kan betegnes antisemitisme.

"Antisemitisme i Europa og Tyskland", Artikel på www.folkedrab.dk:
<http://www.folkedrab.dk/sw51388.asp>

FIND YDERLIGERE INSPIRATION TIL DIN UNDERVISNING

www.holocaust.dk

www.holocaust.dk er en undervisnings- og oplysningswebsted om Holocaust-benægtelse og kildekritik på nettet. Derudover indeholder siden også information om benægtelse af andre folkedrab. Siden huser desuden en lang række temaartikler, unikt kildemateriale, diskussionsoplæg, arbejdsspørgsmål, quizzer, nyhedsopdatering samt en lærervejledning.

www.folkedrab.dk

DIIS' undervisningsportal om Holocaust og andre folkedrab. Portalen indeholder flere end 300 artikler om folkedrab og derudover kildemateriale, arbejdsspørgsmål, ordbog, dilemmaspil mv.

www.holocaust-uddannelse.dk

DIIS' gamle undervisningswebsted (der ikke længere opdateres) indeholder også en række gode forslag til undervisningsperspektiver og kilder om emnet.

www.dfi.dk

På Det Danske Filminstituts hjemmeside kan du finde undervisningsmaterialer til en lang række film. Her finder du bl.a. en temapakke om "Anden verdenskrig" og materialet "Holocaust på film" (om brugen af film i historiefaget). Alle materialer kan frit anvendes.

www.filmstriben.dk

En online streamingtjeneste hvor Det Danske Filminstitut distribuerer flere hundrede kort- og dokumentarfilm. Adgang kræver abonnement.

